

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, MDCCXVIII

Casus I. Argumentum. Substituta à Fundatore in Jurepatronatus gentilitio
causa Pia, si ultimus de familia ejus vita durante donet alicui
Juspatronatus, & fiat concordia inter Donatarium, & Causam ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72203)

eclesiastica interdicta; dicitur autem simonia à Simone Mago, qui donum Spiritus Sancti emere voluit, ut ex venditione signorum, quæ per eum fierent multiplicatam pecuniam lucraretur, *Gonzal. in cap. 1. de Simonia num. 11.*, *Fagnan. in cap. Cum pridem de partibus num. 8.*

Simonia verò alia est mentalis, alia conventionalis, & alia realis. Simonia mentalis est datio, vel acceptio rei spiritualis pro temporali tanquam pretio absque ullo pacto tacito, vel expresso, itaut prava intentio dantis, vel recipientis nullatenus resulter, nec ex ipso opere externo, nec ex aliis circumstantiis. Conventionalis est pactum, seu conventio dandi, vel recipiendi rem spiritualem pro re temporali tanquam ejus pretio. Realis est ipsa traditio, & acceptio rei spiritualis pro temporali tanquam pretio, juxta *Gibalin. quest. 1. num. 2.*, *Fagnan. in cap. tua nos de Simon. num. 44.*, *Gonzal. in cap. Instuatum de Simon. num. 3.*, & *in cap. fin. eodem tit. num. 2.*, *Vivian. de jurepat. lib. 6. cap. 5. num. 80.*, *Fondut. quest. Benefic. par. 3. cap. 160. num. 4.*

Et hæc alia est completa, ut est, quando ex utraque parte eventum fuit ad traditionem, alia incompleta, ut est ex.gr. quando traditur res spiritualis interveniente solo pacto, & conventionem, absque traditione alicujus rei temporalis. Insuper Simonia alia est prohibita de Jure Divino, ut est vendere gratiam, & Sacramenta, & alia prohibita de Jure positivo Ecclesiastico, ut est illa, quæ committitur in Beneficiis, juxta *Abbat. in cap. Significasti de elect. num. 5.*, *Fagnan. in cap. Cum pridem de pact. num. 3.* & *seqq.* Posita hujusmodi definitione, ac divisione Simonie ad intelligentiam eorum, quæ sunt hic dicenda,

Ratio utriusque conclusionis est, quia tam emens, quam vendens Juspatronatus, quod est spirituali annexum; Comparant, & æquè in corde eorum existimant temporale, ac spirituale, quæ comparatio est injuriosa rei spirituali, non minùs quam sit injuriosa Regi ejus comparatio cum Plebeo. Unde propter injuriam, quam faciunt rei spirituali justum, & congruum est, quòd priventur Jurepatronatus, & quòd ipsis exprobetur, quod olim Beatus Apostolus Petrus ait Simoni -- *Pecunia tua tecum sit in perditionem; quia existimasti donum Dei pecunia possideri* -- *relat. in Can. Salvator 1. quest. 3.*

Quoad hujusmodi Conclusiones sequentes examinantur Casus:

ARGUMENTUM.

Substituta à Fundatore in Jurepatronatus Gentilitio Causa Pia; si ultimus de familia ejus vita durante donet alicui Juspatronatus, & fiat concordia inter Donatarium, & Causam Piam substitutam, per quam cedatur ab hac eidem Donatario, ejusque descendentiis ad tertiam generationem Juspatronatus, & è contra relaxetur à Donatario favore Causæ Piæ certa summa pecuniarum, An hujusmodi concordia sit approbanda, vel potius improbanda tamquam simoniaca?

SUMMARIUM.

- 1 An, & cur fieri possit concordia super vastis sacris, & jure sepultura absque labe simonia, pretio interveniente, & num. 7. & 8.
- 2 Concordia, aut transactio inita super uni-

versitate honorum, cui sit annexum juspatronatus, pretio interveniente, est valida.

- 3 Concordia, aut transactio inita super honoribus, & præeminentis Patrono debitis, mediante pecunia, sustinetur.
- 4 Sustinetur etiam concordia, & transactio super forma presentandi alternis vicibus, aut per quam permutetur unum juspatronatus cum altero.
- 5 Concordia, vel transactio inita inter heredem, & donatarium ultimi de familia, & Monasterium substitutum super ipsomet jurepatronatus, aut super jure presentandi cum interventu pecunie tanquam simoniaca non sustinetur, nec est confirmanda, & num. 6.
- 9 Ad hoc, ut Monasterium transigere possit, & concordiam inire super universitate honorum, cui sit annexum juspatronatus, aut super honoribus Patrono debitis, aut super ipsomet jurepatronatus illud permutando cum alio jurepatronatus requiritur cum consensu Regularium, tum beneplacitum Apostolicum. Limita, ut n. 10.

CASUS

C A S U S I.

Reservato Jurepatronatus à quodam Fundatore pro ejus Familia, & huic substituto Monasterio A. Ultimus de familia ejus vita durante donavit Titio Juspatronatus. Iste autem devenit ad concordiam cum præfato Monasterio, per quam hoc se obligavit cedere, & renunciare Titio, ejusque descendentibus usque ad tertiam generationem Juspatronatus, itaut ea extincta illud rediret ad Monasterium, & è contra Titius se obligavit relaxare eidem Monasterio certam summam pecuniarum. Queritur an huiusmodi concordia inita inter Monasterium præfatum, & Titium Donatarium super Jurepatronatus sit confirmanda, vel potius improbanda!

1 Primo aspectu respondendum videtur affirmativè. Valet enim concordia super rebus Sacris, per quam ipsæ cedantur, & renunciatur mediante pretio, ut patet in Vasis Sacris, quæ licèt Spirituibus annexa vendi possunt absque Crimine Simonia, ad *Text. in cap. ea enim* 10. *quest. 2.*, & *in cap. aurum* 11. *quest. 2.* *Fagnan. in cap. cum pridem de pact. nu. 68.*, & in jure sepulturæ, quòd etfi Spirituibus annexum cedi, & vendi potest absque Simonia *Valeron. de transact. tit. 3. quest. 6.* Ergo etiam valida erit concordia, per quam Monasterium substitutum in jurepatronatus in defectum eorum de familia cedat, & renunciat Donatario ultimi de familia Juspatronatus, aut jus præsentandi pretio interveniente.

2 Sed veritas est in contrarium, pro cuius assentione præmittendum est, quòd concordia, aut transactio multipliciter fieri, & concipi potest inter Partes, videlicet super Universitate rerum, & jurium, cui sit annexum juspatronatus; super fructibus juspatronatus, & expressè super ipsomet jurepatronatus. Si concordia fiat inter Partes super Universitate temporali rerum, & jurium, ex. gr. si Monasterium substitutum in defectum eorum de familia cedat, & renunciat hæreditatem, cui sit annexum Juspatronatus, & è contra Donatarium ultimi de familia det, & cedat pro dicta hæreditate certam, & æquivalentem summam pecuniarum Monasterio, huiusmodi concordia

Pars II.

dia, & transactio valet, & sustinetur, & confirmari potest à Sede Apostolica, quia Juspatronatus titulo venditionis universitatis bonorum transferri, & alienari potest ad *Text. in cap. ex literis*, & *cap. cum sæculum de jurepat.*, de quo infra *Can. XIV.*, & *Can. XV.*

3 Si concordia, aut transactio fiat inter hæredem, vel Donatarium ultimi de familia, & Monasterium substitutum in jurepatronatus super fructibus ejusdem juspatronatus, videlicet super honoribus, & præminentis Patrono debitis, itaut Monasterium se obliget dare præfato hæredi, aut Donatario omnes honores, & præminentias Patrono competentes, & è contra idem hæres ultimi de familia se obliget dare Monasterio pro his omnibus certam summam pecuniarum; Huiusmodi concordia, & transactio est valida, & confirmanda venit à Sede Apostolica, quia cum honores, & præminentia sint merè temporales, vendi possunt absque labe Simonia, *Barbos. in cap. abolendæ de sepultur. num. 6.* *Olea de cess. jur. quest. 8. num. 23.*, & *seq. Valeron. de transact. tit. 3. quest. 6. num. 43.*, & *seqq.*

4 Si orta lite inter plures Compatronos super forma presentandi fiat concordia, & transactio inter ipsos alternis vicibus presentandi, hæc concordia sustinetur, utpote tendens in utilitatem Ecclesiæ, quæ sic facilius providetur de Rectore, ad *Text. in Clement. plures de jurepat.*, de quo infra *Part. IV. Can. II.* sicuti si fiat concordia, transactio, aut compositio inter Laicum, & Monasterium, per quam Monasterium cedat Laico Juspatronatus Ecclesiæ, ad quod fuit substitutum, & è contra Laicus cedat Monasterio aliud juspatronatus, quòd habet respectu alterius Ecclesiæ, ista compositio, & concordia si aliàs non tendat in præjudicium Ecclesiæ sustinetur, quia non est Simoniaca ad *Text. in Canone nemini* 16. *quest. 7.* *Anan. in cap. prætereà de transact. num. 2.*, ibique *Butr. num. 4.* *Gonzal. num. 6.*, & *7.* *Imol. num. 2.*, & *in cap. super eo eodem tit. num. 5.* *Bellamer. in cap. statuimus de transact. num. 1.*, & *seqq.*

5 Si vero fiat concordia, aut transactio inter hæredem, aut Donatarium ultimi de familia, & Monasterium substitutum super ipsomet Jurepatronatus, aut super jure

D d 2

jure præsentandi cum interventu pecuniæ hujusmodi concordia tanquam Simoniacæ non sustinetur, nec est confirmanda, juxta *Text. expressum in cap. Præterea il primo de transact.* ibi -- *Præterea quando inter Laicos, & Viros Religiosos de præsentatione alicujus Ecclesiæ questione suborta transigitur inter eos; Ita quod præsentationem Laicus obtineat; Religiosi verò novam, vel majorem percipiant portionem, in qua prius nullam, vel minorem habere consueverunt, an hujusmodi transactio teneat, qua svisi; Cùm igitur ipsa pactio Simoniacæ merito videatur, de jure non tenet, nec ex ea Religiosi ullum commodum debent invenire* ibique *Abb. num. 1. Anan. num. 1. Butr. num. 1., & seqq. Imol. num. 1.; & seqq. Bellamer. Barbos. num. 1. Gonzal. num. 3. Ciarlin. controvers. 107. num. 83.*

- 6 His præmissis in casu præsentanti concordia, quam inierunt inter se hæres, aut Donatarius ultimi de familia, & præfatum Monasterium substitutum in Jurepatronatus in defectum eorum de familia non fuit super aliqua Universitate bonorum, cui esset annexum Juspatronatus, nec super honoribus Patrono competentibus, nec super forma præsentandi alterius vicibus, nec super permutatione unius Patronatus cum alio; Sed concordia fuit per eos expressè inita super jurepatronatus, aut super jure præsentandi cum interventu pecuniæ, per quam Monasterium cessit, & renunciavit hæredi, aut Donatario ultimi de familia juspatronatus, ad quod fuit substitutum in defectum omnium de familia, & hæres cessit Monasterio certam summam pecuniarum, adedque tamquam Simoniacæ sustineri non potest, nec est confirmanda à Sede Apostolica, juxta supradictum *Textum in cap. præterea*, & alias auctoritates superius adductas, quibus addo *Rocch. de Curt. de jurepat. verb. jus quest. 1. Lambertin. eodem tract. lib. 3. quest. 9. art. 6. per tot. Vivian. eodem tract. par. 2. lib. 9. cap. 3. num. 6. in fine Fagnan. in cap. cum pridem de pact. Palm. Nep. alleg. 159. num. 49. Valeron. de transact. tit. 3. quest. 6. nu. 40. Urceol. eodem tract. cap. 27. num. 2. & seq. & ita resolutum fuit à Sacra Congregatione Concilii in Neapolitana Beneplaciti 4. Martii, & 6. Maji 1690., & in Romana 27. Januarii 1691., & novissimè me*

Studente apud R. P. D. meum Petra in Aretina concordia 16. Januarii 1712. ubi substitutis à Fundatore Ecclesiæ S. Joannis Baptistæ Loci Buccini Aretinæ Diocesis in Jurepatronatus Patribus Servitis Conventus Sanctissimæ Annuntiata Civitatis Florentiæ in defectum eorum de Familia de Comitibus, Sanctus de Satis Donatarius ultimi de dicta Familia devenit ad concordiam cum prædictis Patribus sub reservatione Beneplaciti Apostolici. Quod nempe iidem Patres cedant, ac renuncient eidem Sancto, ejusque descendentibus usque ad tertiam generationem dictum Juspatronatus, & post eam finitam illud redeat ad ipsos Patres. Et è contra idem Sanctus teneatur relaxare favore primodiæ Ecclesiæ Sancti Joannis Baptistæ summam scutorum 300. quo stante proposito dubio -- *An, & quomodo concordia sit confirmanda* -- responsum fuit -- *Negative* --

- 7 Non obstat paritas in contrarium desumpta à Vasis Sacris; Quoniam Vasa licet Sacra tamen continent materiam merè temporalem, ratione cujus vendi possunt absque labe Simoniacæ dummodò ratione consecrationis majus pretium non recipiatur: cùm hac tamen distinctione, quòd si vendantur ad usus prophanos sunt prius infringenda, si vero vendantur Ecclesiæ ad usus Sacros, vendi possunt integra, hæc materia temporalis considerari non potest in jurepatronatus, & ideo non mirum, si Vasa Sacra vendi possunt, & non juspatronatus absque labe Simoniacæ; *Barbos. in cap. præterea de transact. num. 2.*
- 8 Minusque adversatur alia paritas desumpta à jure sepulturæ; Etenim jus sepulturæ considerari potest secundum se, & ratione loci honorifici, ubi fiat sepultura; Si consideretur secundum se, falsum est, quòd vendi possit absque Simoniacæ; Si verò consideretur ratione loci honorifici vendi potest absque Simoniacæ, quia locus honorificus est quid temporale, & pretio æstimabile *Barbos. ubi supra num. 2. Turricell. de reb. Eccles. non alienan. cap. 8. num. 18. Gratian. discept. 110. num. 10., & seq., & discept. 210. num. 1. & seq.*

- 9 Patet igitur ex supradictis, quod Monasterium, licet non possit transigere, nec con-

concordiam inire expresse super jurepatronatus, aut super jure presentandi cum interventu pecunie, potest tamen transactionem, aut concordiam inire super Universitate Bonorum, cui sit annexum juspatronatus, aut super honoribus, & preeminentiis Patrono debitis, interveniente pecunia, aut super ipsomet jurepatronatus illud permutando cum alio jurepatronatus. Sed ad hoc ut hujusmodi concordia, & transactio super his omnibus sustineatur preter causam necessitatis, vel utilitatis, requiritur consensus Superioris, ac omnium, vel saltem majoris partis Regularium Monasterii, non quidem pro solemnitate, sed pro interesse ejusdem Monasterii, *Card. de Luca de alienat. discurs. 1. num. 4. Turricell. de rebus Eccles. non alienan. cap. 5. num. 7.* Ac etiam requiritur Beneplacitum Apostolicum, itaut si Monasterium a Fundatore substitutum in universitate bonorum, cui sit annexum juspatronatus, aut in ipsomet jurepatronatus in defectum eorum de familia cederet, renunciaret, aut dimitteret dictam Universitatem, aut honores, & preeminentias Patrono debitas Donatario ultimi de familia, interveniente pretio, vel permutaret juspatronatus, ad quod fuit substitutum cum alio jurepatronatus, quod ipse Donatarius habet in alia Ecclesia absque Beneplacito Apostolico hujusmodi concordia, & transactio non sustineretur, quia Ecclesia, vel Monasterium, non potest alienare, nec remittere jura propria certa absque Beneplacito Apostolico, juxta *Extravagant. Ambitiosæ de reb. Eccles. non alienan. Cephal. conf. 133. num. 78. Altograd. conf. 27. num. 29. lib. 1. Gratian. discept. Eccles. 674. num. 6., & seqq. Card. de Luca de alienat. disc. 1. num. 18. Urceol. de transact. cap. 23. num. 4., & 5. Andreol. controvers. 372. num. 1., & seq. Turricell. de reb. Eccles. non alienan. cap. 8. num. 13., & n. 19. cum seqq.*

Nisi Fundator substituendo Monasterium in jurepatronatus in defectum eorum de familia, dedisset ei facultatem illud alienandi absque hujusmodi Beneplacito, *Card. de Luca de alienat. dicto discurs. 1. num. 128.*

ARGUMENTUM.

Simoniam an committatur, si quis nominetur ad Canonicatum erigendum, cum pacto, ut futurus Canonicus teneatur reficere expensas, quæ erogantur in lite agitata pro dicti Canonicatus erectione?

SUMMARIUM.

- 1 *Pactum, ut nominatus ad Canonicatum erigendum teneatur reficere expensas, quæ erogantur in lite agitata pro dicti Canonicatus erectione, an sit simoniacum?*
- 2 *Quæ pacta apponi possunt in presentatione absque simonia?*
- 3 *Conditiones, quæ de jure insunt non inducunt simoniam.*
- 4 *Pœna, præsertim privationis, excusatur per quancumque ignorantium probabilem.*

CASUS II.

IN defectum propriæ lineæ ordinavit Titius in ejus ultimis tabulis erectionem Canonicatus in Ecclesia Cathedrali, reservato Jurepatronatus favore Capituli; Cumque purificata jam dicta substitutione ejus hæres renueret dictam erectionem facere, fuit à Capitulo judicialiter conventus coram A.C., dictoque judicio pendente Capitulum nominavit ad Canonicatum ut supra erigendum, Cajum, sub ea lege, & pacto approbato ab Episcopo, quod nominatus teneatur reficere expensas Ecclesiæ pro lite agitata pro recuperatione nonnullorum bonorum Canonicatus, aliàs non intelligatur nominatus. Lite postmodum superata, sequutaque Canonicatus erectione, Cajus vigore præfatæ nominationis non solum fuit institutus, sed etiam ad titulum ejusdem Canonicatus promotus.

Quo casu quæritur primò -- *An tam Canonici, quam Cajus indigeant absolutione in utroque foro, & quatenus affirmativè?*

Secundò: *An Cajus sit privandus Canonicatu &c.?*

- I** Ad utrumque negativè respondendum cenfeo, quoniam expensæ litis fieri non debebant à Capitulo, cujus jus presentandi non erat in controversia, sed ex bonis, seu fructibus ipsius Canonicatus noviter